

NÉPNEVELŐ

A KATHOLIKUS TANÍTÓSÁG HIVATALOS LAPJA

Megjelenik minden vasárnap. — Előfizetési ára egész évre 8 korona, félévre 4 korona, egyes szám ára 30 fillér. — Szerkesztőség: Budapest, Szentkirályi-utca 28. szám. — Telefon: 52—31. — Kéziratokat nem küldünk vissza.

SZERKESZTŐ:
EMBER KÁROLY
SEGÉDSZERKESZTŐ:
WOHLMUTH ERNŐ
KIADÓTULAJDONOS:
SZENT-ISTVÁN-TÁRSULAT

Megkapja e lapot minden katolikus népoktatási intézet egy példányban ingyen. Ily kérelmek az egyházmegyei főtanfelügyelőség útján intézendők a Szent-István-Társulat igazgatóságához, Budapest, Szentkirályi-utca 28.

Kulturánk vezéreszméi.

Előkelő állásból, a magyar közoktatásügy vezéri polcáról hangzott el ez a kijelentés: «Egy nemzetnek értéke kulturájának mélységétől és nagyságától, egy nemzet anyagi erejének fejlődése, anyagi önállósága és hatalma kulturájának intenzivitásától függ.» Ugyanott s ugyanakkor hangzottak e szavak is: «Poiitikai fel fogásom alapirányzatát e két szó fejezi ki: magyar és keresztény.»

Ez a két gyöngyszem az előbbi kijelentés ragyogó foglalatában beleillik a magyar Génius diadémjába. Eggyé olvadt ragyogásukból az igazságnak eme fényes szavai vetődnek a magyar nemzet jövődjét takaró titokzatos fátyolra: boldogulásodnak, nagyságodnak, állandóságodnak, hatalmadnak erős fundamentuma a keresztény szellemű nemzeti kultúra lehet.

S ennek az igazságnak fénye visszaragyo g a keresztény és magyar műveltség szántóvető munkásaira, a kath. tanítók táborára is. Ennek a jövőbe világító fénynek reflexe bearanyozza a kath. tanítóság multját és jelenét s a panaszok, fájdalmak árnyékából bevilágított polcra emeli azon való megelégedettségét, hogy eddigi munkájában mindig a helyes, az igazi uton haladott.

Zichy János gróf beszéde a mai nemzetietlen s kereszténytelen irányzatok közepette röviden, velősen a kath. tanítók hivatásának, munkakörének apologiája. Igazolása a multnak, méltatása a jelennek, útmutatója a jövőnek. Mintha csak egyenesen hozzánk szólt s mindezt nekünk mondta volna. Hiszen látjuk, tudjuk, megértjük, hogy a kath. tanítóság valóban a nemzeti közműveltségnek hatalmas tábora.

Ha ez a tábor korszerű szellemi fegyverzettel esatavonalba helyezkedik, számbeli erejével is figyelemreméltó ellenfél. Ha pedig munkájában kifejeződik hivatásának magasztos célja is; ha szellemi erőszélyának fölényét ideális hevület teszi emelkedetté; ha buzgal má t a kath. népnevelés eszményei magasabb

szférákba emelik s kítartását a keresztény jellemből kiáradó energia acélozza: akkor ez a tábor nemcsak erős, hanem győzedelmes is leszén.

Nemzeti kulturánk élő, fejlődő organizmus. Természetes életfeltételei vannak, mint bármelyik élő szervezetnek. S feltételeinek megegyezőknél kell lenniök a szervezet alkotóelemeivel. A magyar kultúra alkotóelemei a magyar nemzeti érzés és a keresztény világnézet. Amabban fogamzott, emebben nevelődött. Amaz a csontja, husa, emez a vére. Amaz a fizikuma, emez a lelke. Kilencszázad óta együttesen alkotnak egységes egészet. Ez az életegység, ez a bensőséges összeforrás volt a magyar közműveltségnek, a magyar nemzeti életnek erőssége. Ez volt a kiapadhatlan bányá, melyből a magyar államiság gránitpilléreit hasogatták. Ez volt a kiapaszthatlan csodaforrás, mely — felszíva és áthasonítva a szenvedések könnyét és vérözönét — a megújíhodás friss életerejét buzogtatta az újabb és újabb küzdelemhez...

Ez a kultúra izig-véríg magyar és keresztény volt századokon keresztül. Magyar és keresztény volt az első századokban, amikor tápláló erei a kolostorok és plébániaházak celláiból, az első kath. magyar tanítók lakóhelyeiből csergedeztek. Magyar és keresztény volt később is, amikor állami életünk reneszánsza a felkelő nap fényével erőteljesebb lendülésre, újjászületésre indította az irodalom szárnyain emelkedő közműveltséget. Magyar és keresztény volt azután is, amikor a nyugati civilizációk és evolúciók hatása alá jutván, belesodródunk a forradalmi eszmék izzó levegőjébe s a *Marseillaise* vérforraló tüzébe. Mindezek a hatások hatástalanok maradtak. Nem voltak képesek kulturánk duzzadó erejű ifjú hajtásaiba a nemzetietlen s a kereszténytelen irányzatokat beleoltani. Vajjon miért? Azért, mert ez a kultúra a kereszténység öien izmosodott s valamint a nemzet testébe, azonképen szellemi és érzelmi kifejeződéseibe: irodalmába, művészetébe, műveltségébe beleivódott, életfeltételeül beleszerveződött a magyar és keresztény lélek...

Ha pedig ennek a kulturának első magvait a kath. egyház vetette, sarjadzó csemetéjét, majd gyümölcsérlelő fáját a kath. egyház erkölcsstana, pedagógiája és iskolája ápolta s erősítette: akkor a magyar kath. tanítóság a magyar és keresztény szellemű népműveltség ápolásának, fejlesztésének ma is hivatott tényezője, az erre irányuló kötelességnek ma is törvényes örököse, felelőse, a kath. iskolák pedig a keresztény és magyar szellemű kulturának ma is gócpontjai.

A kath. iskoláknak, a kath. tanítóknak ez a tradíciója. Erre és nem másra kell alapítaniok tevékenységüket. Eger bíboros érseke is így szól a nemzeti kötelességnek ma is törvényes örököse, felelőse, a kath. iskolák pedig a keresztény és magyar szellemű kulturának ma is gócpontjai.

A kath. iskoláknak, a kath. tanítóknak ez a tradíciója. Erre és nem másra kell alapítaniok tevékenységüket. Eger bíboros érseke is így szól a nemzeti kötelességnek ma is törvényes örököse, felelőse, a kath. iskolák pedig a keresztény és magyar szellemű kulturának ma is gócpontjai.

Alljon tehát a kath. iskola, minden kath. tanító most és a jövőben is ennek a programnak a zászlaja alá. A keresztény szellemű nemzeti kultúra zászlaja alá. Alljunk alája tiszta szándékban, energikus akaratban, kitartásra ösztönző lelkesülésben egygyé, nagy, hatalmas táborra összeforva. Ez a program legyen a fényes aranykeret, amelybe beleilleszkedik a kath. iskolának minden erkölcsi és értelmi hatása.

Amde ehhez a programhoz kell, hogy méltó legyen a kath. iskola is, a kath. tanító is. A kath. iskola álljon az új idők haladó útjára. Minden életképes organizmusnak fejlődnie kell. Ez a természet örök rendje. A megállás a visszaesés első lépcsőfoka. A kath. iskola az ellenünk zúduló viharban csak úgy állhatja meg a helyét, ha a versenyképesség száz meg száz gyökérszázával köti magát a szülőföldjéhez: a ker. világnézethez. A kath. iskola szépséges jelvénye is a haladást, az értelmi s erkölcsi világnak tökélyesbülését hirdeti, lévén a maga isteni tartalmában minden idők civilizációja.

A kath. tanító pedig úgy lesz méltó a fenti programhoz s úgy illik bele a kath. iskola miliójébe, ha maga is az erkölcsi tökélyesbülés, a folytonos haladás jegyében tevékenykedik. Hogy a kulturát mélyítse, ahhoz új mivellési módra, új eszközökre van szüksége. Ezeket pedig csak folytonos tanulással, állandó önképzéssel szerezheti meg. Az így szerzett tudásnak van világító, meggyőző s biztosan ítélő képessége. Hogy pedig a kulturát intenzívebbé s reális vonatkozásában erősebbé tehesse, figyelemmel kell lennie — akárcsak a mezőgazdaságban — a *belterjességre*, vagyis tudnia kell

okosan, praktikusán kiválasztani a szükséges, hasznos s könnyen forgalomba hozható ismereteket s kielégíteni az ember, az élet gyakorlati követelményeit. Itt kapcsolódik bele a modern iskola s a modern tanításterv hatása s ezekkel kapcsolatban a szakképzett tanító munkája a kulturának abba az irányzatába, amelyik Zichy János szavai szerint «a nemzet anyagi erejét, anyagi önállóságát munkálja».

A «Népnevelő» új zászlóbontását hirdető vezetőcikkelyében keresztény kulturprogram kialakítására, megvalósítására hívja táborba a magyar kath. tanítókat. Tehát a kath. tanítók vezérorganuma is kizárólag a keresztény szellemű nemzeti kultúra alapjára helyezi a jövő nemzedék nevelését, oktatását, boldogulását. De szólaljon meg bárki a kath. iskolák s a kath. tanítók munkakörének, hivatásának jellemzésére, más irányt, más alapot, mint a keresztény magyar népműveltséget megjelölni nem tud. Csoportosuljunk tehát a fentebbi programot hangoztató *Népnevelő* köré. Tegyük ezt az ujságot igazán a kath. tanítók ujságjává s ha az akar lenni, istápolnia kell s bizonyára istápolja a mi sajátos érdekeinket is. S ha majd betelnek a kath. tanítók jogos kívánalmái, akkor az *iskolák fejlődése*, a tanítók magasabbfokú *képzettsége* mellé egy harmadik, igen hatásos tényező is társul: a *kath. tanítók megelégedettsége*.

S ennek a hármastényezőnek összhangjában a keresztény és magyar lélek lángbuzgalmának fenséges akkordjai csendülnek meg, amelyek nyomon kísérik a kath. iskolák s a katolikus tanítók harci küzdelmeit. A harc eredménye pedig a mi édes hazánk hatalmas, mélyé, intenzív fejlesztett kulturája lesz, amelynek íves boltozatán ez a kettős vezérszög ragyog: *magyar és keresztény*.

S ez a munka a kath. tanítók munkája, ez a dicsőség a kath. tanítók dicsősége lesz.

Legyen is!

Veszprém.

Gubicza Lajos.

Néhány szó a kath. tanítók gyónásához.

Szentegyházunk parancsa szerint minden keresztény katolikus ember tartozik legalább egyszer évenként, husvét táján meggyónni s az Oltáriszentséget magához venni. Ha minden keresztény katolikus ember köteles e parancsnak engedelmességet, szívesen inkább köteles a keresztény katolikus tanító.

Eltekinve azon bőséges lelki jutalmaktól, melyek egy jól végzett gyónásnak és szentáldozásnak természetes gyümölcsei, — valóban elengedhetetlen morális kötelessége a ker. kath. tanítónak az, hogy mint félig-meddig egyházi ember, egyházi tisztviselő, hitközségi hivatalnok, készséges örömmel hajoljon meg a szent parancs előtt. E parancs teljesítésével, vagy nem teljesítésével arról tehetünk

bizonyosságot, hogy hű gyermekei vagyunk-e egyház-
anyánknak, vagy nem.

Ezt még csak vitatni sem lehet. Nem is akarom.
Nincs is rá szükség.

Mert hiszen mi, keresztény katolikus tanítók —
nem sok lehet közöttünk a kivétel — mindenkor,
minden külső kényszer nélkül kedves kötelességünk-
nek ismertük és ismerjük legalább egyszer éven-
kint megüszítani lelkünket attól a salaktól, melyet
emberi gyarlóságunk a földi küzdelmek közepett
rakott reá s édes örömet vesszük megtisztult lel-
künkbe az édes Jézus szentséges testét és véré-
t a szentáldozás révén. Nem csak azért, mert szent-
egyházunk üdvös parancsának akarunk eleget tenni,
de azért, mert vallásos meggyőződésünk, az isteni
Megváltó iránti alázatos szeretetünk és az Ő lelki
megnyugvást, enyhülést, édes boldogságot szerző
kegyelmei után való vágyódásunk készítet rá.

Most, a husvéti szent gyónás és áldozás idején,
mint aktuális dologról, gyónásunk egynemely körülmé-
nyeiről kívánok néhány szót szólni.

Gyónásunk hogyan végzéséről nincs mit be-
szélni. Vallási képzettségünk elég biztosíték arra,
hogy lelkünk szent buzgalmának segítségével úgy
végezzük e szent cselekményt, amint az legtöbb
lelki haszonnal jár.

Gyónásunk mikori végzéséről azonban beszél-
hetünk.

Ezt illetőleg megoszlanak a vélemények. Némelyek
úgy gondolkoznak, hogy jobb, ha a tanítók egészen
más időben gyónnak, mint tanítványaik; mert ha
a tanító a gyermekekkel egy időben, együtt gyón,
a tanítói tekintélyen esetleg csorba esik. E nézetet
helytelennek tartom.

A kath. tanítók második, bizonyosan aránytalanul
nagyobbik része úgy gondolkozik, hogy a tanító
sem a tanítványai, sem más előtt nem veszíthet
semmit a tekintélyéből az által, ha husvéti gyóná-
sát és áldozását, az egyház iránti szent és köteles
tartozását tanítványai s esetleg a hívek előtt is
rójja le. Sőt! Tanítványai és a hívek tisztelni fog-
ják vallásos buzgalmaért és követendő példaképet
látnak benne. E gondolkozást ismerem el helyesnek
s én is így gondolkozom.

Ismételtem: üdvös és nagyon szép dolognak tar-
tom, hogy tanulóinkkal lehetőleg egy időben
tegyünk eleget egyik legszentebb és legáldásosabb
vallási kötelezettségünknek. Merem hinni, hogy a
legjobb és legfőbb Tanító, isteni Mesterünk: az
édes Jézus is kedves dolognak tartja ezt.

Poroszló.

Jósvay Gábor.

A tankötelesek mulasztásai.

A vallás- és közoktatásügyi miniszterium 92.964/909
sz. alatt a tankötelesek iskoláztatása tárgyában ren-
deletet intézett a közigazgatási bizottságokhoz, mely-
nek következményeként X város közigazgatási bi-
zottsága utasította a város területén levő iskola-
székeket és állami isk. gondnokságokat, «hogy a
tankötelesek beiskolázását, valamint a rendes isko-
lába járást hatáskörükben minden rendelkezésükre
álló módon biztosítani igyekezzenek és a mulasz-
tókkal szemben különös figyelemmel a vallás- és
közoktatásügyi miniszterium által az 1907. évi
július hó 8-án 2085/907. eln. sz. alatt kiadott kör-
rendeletben, legkivált annak 26. §-ában foglaltak
szerint járjanak el.»

Az említett miniszteri rendelet 26. §-a pedig
íme így intézkedik:

«Az iskolaszék (gondnokság) a mulasztási kimu-
tatást — s annak főleg azokat az adatait, amelyek
azt mutatják, hogy az illető gyermekek az iskolai
év kezdetétől fogva hányadízben vannak igazolatlanul
mulasztók gyanánt kimutatva — lelkiismeret-
esen felülvizsgálja, az első ízben igazolatlanul mu-
lasztó gyermekek szüleit vagy más gondviselőit
megintja s ennek megtörténtét bejegyezve, a ki-
mutatást látamozás után, 3 nap alatt ugyancsak
kézbesítőkönyv mellett átteszi a községi előjáró-
sághoz (városi hatósághoz).»

Amit e § előír, azt iskolaszékünk mindenkor
betű szerint végrehajtotta. Sőt, amint alább kimu-
tatom, tényleg «minden rendelkezésére álló módon»
igyekezett iskoláiban a rendes iskolalátogatást meg-
honosítani. S mégis az 1773 mindennapi tanköte-
lesünk közül az 1908/9. tanévben 126 gyermek 5731
félnapot mulasztott igazolatlanul, köztük 27 oly sokat,
hogy osztályismétlésre kellett őket utasítanunk.

Ha az iskolaszék nagy pontosságának és anyagi
áldozatokban is megnyilatkozó érdeklődésének nem
volt sikere, hol van hát a baj? Talán a városi
hatóság (községi előjáróság) nem jár el az 1883.
XLIV. t.-c.-ben meghatározott módokat szerint a
kellő szigorral? Igaz, tudok esetet, hogy egy he-
lyen az 1906/7. tanévi mulasztás után kirótt bírsá-
got az 1907/8. tanév derekán akarta az illetékes
hatóság behajtani, amikor a gyermek a tanköteles
koron már túl is volt.

Igaz az is, hogy a bírságokat nem hajják be
mindenhol és mindig fokozatosan. Tudok esetet,
amikor a 4. kimutatás után mind a négy fokozatot
(15 K-t) egyszerre követelte a bírság behajtását
fogantató városi számvevőség, amely eljárás tel-
jesen figyelmen kívül hagyja a törvény 4. §-ban
megállapított *fokozatos* büntetésben rejlő tenden-
ciát. De ha tekintetbe vesszük azt, hogy az említett
126 gyermeknek 5731 fél napi igazolatlan mulasz-
tása után az 1868. XXXVIII. t.-c. 4. §-a alapján
1836 K-t vetett ki iskolaszékünk az 1908/9. tan-
évben és ez összegből mindössze 63 K volt be-
hajtható, a többi 1773 K-ról pedig nemleges zá-
logási jegyzőkönyvet kellett felvételni, mert a szü-
lők «testi ruhájukon kívül semminemű felfogható
vagyonnal nem bírnak»: úgy be kell látnunk, hogy
a statisztikai kimutatások szerint óriási számú igazo-
latlan iskolamulasztásokért sem az iskolaszékeket,
sem a városi hatóságokat (községi előjáróságokat)
nem okozhatjuk, hanem a baj főokát magában az
1868. évi törvényben kell keresnünk.

Az 1868. évi XXXVIII. t.-c. módosítása közokta-
tásügyi kormányunk sürgős feladata, mert e tör-
vénynek az általános iskolakötelezettségre vonatkozó
rendeletkezései nem célravezetők. Amíg ugyanis a
hazánkban kulturális szempontból jó hírek örvendő
«Dunántúl»-nak egy színmagyar városában, a me-
gye székhelyén s így a közigazgatási bizottság és a
kir. tanfelügyelő szemelátára 126 gyermek 5731
félnapot mulaszt egy tanévben igazolatlanul és nincs
mód, nincs eszköz az iskolakerülőket az iskola lá-
togatására kötelezni: jogos aggodalom szállhatja
meg lelkünket, vajjon milyenek lehetnek az álla-
potok másutt, ahová a rend hivatott őreinek szem-
ritkábban hatol el, ahol a viszonyok még a mieink-
nél is mostohábbak!

Törvényt kell alkotni, mely nem enged kibuvót
a hanyag, gyermekük képzésével nem törődő szü-

lőknek! Mert mit használ, ha az 1868. évi törvény pénzbírság kivételére jogosít, amikor jogrendszerünk tiltakozik az elien, hogy a bírság behajthatatlanság esetén más büntetésre (köz munkára, szabadságvesztésre) átváltoztassék!

Ép oly kevéssé aknázható ki az említett törvénynek a gyám kirendelésére vonatkozó intézkedése. Tudomásom szerint S. vármegyében a kir. tanfelügyelő gyám kirendelését ismételtelen proponálta, de a közigazgatási bizottságnál e felfogásának sohasem tudott érvényt szerezni.

Lelkes örömmel üdvözölte minden magyar szív a nemzeti állam kiépítését célzó 1907. évi népiskolai törvényt. De — megismétlem — amíg az iskolafenntartás annak a szegény ember gyermekének tetszésére van bízva, az e törvénybe lefektetett nemes intenciók sikere kétségessé válik. S ép a mi viszonyainkból következőleg, kevés a reményem, hogy az 1908. évi XLVI. t.-e. csökkentse az igazolatlan mulasztásokat. Hisz szegény ember gyermeket eddig is ingyenesen tanítottuk. Az iskolafenntartó évente egy tanítót 60%-át engedi el, ami 4—5000 K-nak felel meg, 1500—1600 K értékben könyveket és tanszereket vesz a szegény tanulóknak, a tanítótestület tagjai pedig minden összeköttetésük és befolyásuk érvényesítésével ruhát, lábbelit szereznek nekik, csak hogy az iskolából kiűnt ne rekedjenek. S minden hiába! Népünk nagy része nincs oly érett még, hogy az iskola áldásos voltát értékelni tudná.

Igaz, földmivelő ország vagyunk. De kulturáram is vagyunk!

Igaz, hogy az ipar fejlődésétől várjuk gazdasági önállóságunk megérését. De nem tapasztaljuk-e eléggé, hogy *intelligens* iparosokra van szükségünk? Tehát: akár földmivelő lesz abból a gyermekből, akár iparos pályára lép, vasszigorral meg kell követelni, hogy az a gyermek az elemi népiskola műveltségét elsajátítsa.

A világhírre szert tett Menelik drákói szigort alkalmazott államában a civilizáció érdekében. Véleményem, hogy oly szülőkkel szemben, akik gyermekük neveléséhez, tanításához még erkölcsi támogatásokkal sem akarnak hozzájárulni, a népoktatás fejlődésével párhuzamosan haladó nemzeti érdekek szempontjából szintén a legszigorúbb intézkedésekre van szükség.

Meg vagyok győződve, hogy Magyarország minden tanítója osztja véleményemet. Hogy van hát, hogy egy ország tanítóságának az általa szolgált ügy érdekében fekvő közönhaját illetékes helyen nem veszik figyelembe? Avagy csakugyan lehetetlen dolog a tankötelezettségről szóló törvény szigorítása?

Ha úgy volna, hogy földmivelő magyar népünk tényleg rá van még utalva tanköteles korban levő gyermekének testi munkájára is; ha van körülmény, amely menti annak az apának eljárását, aki 10—12 éves gyermekét a gyárba küldi, napszámra, cselédnek, dajkának adja; ha az ország sorsát magasabb helyről szemlélő és így nagyobb áttekintéssel bíráló faktorok úgy vélekednek, hogy az ország anyagi gyarapodásáig a tankötelezettség — kibuvót nem engedő törvény útján — teljes szigorral végre nem hajtható, akkor — nézetem szerint — nem kellene a fennálló törvénynek célra úgy sem vezető rendelkezéseinek végrehajtását forszírozni s a tanítóknak, iskolaszékeknek, községi és városi előljáróknak tömördek kellemetlenségét okozni.

Én azonban nem tudom elgondolni, hogy az 1868. évi törvény módosításának leküzdhetetlen akadályai volnának. Ép azért azzal a kérelem fordulok Magyarországra minden tanítójához, foglalkozzanak e kérdéssel tanítóegyesületük köri, illetve közgyűlésén újból s kérjék a kath. tanítók a «Kath. Tanügyi Tanács» útján, a községi és állami tanítók pedig a saját országos szervük útján a törvényhozástól a baj gyökeres orvoslását.

Végül még egyet. Országos képviselőválasztás előtt állunk.

Tanítótársaim! nem gondoljátok, hogy a többi között ez ellen a baj ellen is sikeresebben küzdünk, ha a parlamentben egy-két tanító is ülne, aki alkalomadtán közvetlen tapasztalatainak felsorolásával lerántaná népoktatásunk fogyatékoságairól a leplet?!

Tudom, van a tanító-gárdának akárhány tagja, akiben nemcsak községe, hanem az egész vidék bizalma összpontosul. Ily kartársnak erkölcsi kötelessége volna a választási küzdelmet felvenni, nekünk kötelességünk azt diadalra juttatni.

Győr.

Mittler Antal.

A hét gödölye.

Gyakorlati tanítás.

(Folytatás.)

Az ismertetett két fokozattal beveződött a tanítás és tanulás első fázisai: az újnak fölfogása, megértése; következik a fogalom megalkotása, az elvonás. Ez a *kapcsolás* fokával kezdődik, melynek az a feladata, hogy az új képzeteket egymással, valamint a régiekkel is sokféle vonatkozásba hozza és oly kapcsolatokot teremtsen, melyek a fogalomalkotást elősegítik. Ezáltal összefüggés, áttekintés, egység keletkezik a gondolatkörben és képessé válunk arra, hogy a különbözőből, az egyesből az általánost, a lényegest kiválasszuk. A kapcsolásnál is természetesen kell eljárunk s csak oly gondolatkapcsolatokra szabad kiterjeszkednünk, amelyek valóban értékesek és a fogalom elvonásához szükségesek. Fogalmi anyagot is csak annyit választunk minden egyes alkalommal, amennyi célunknak megfelel. Néha annyira világos az új, hogy mással egybe sem kell vetni. Ilyenkor ez a fokozat igen rövid, vagy egészen el is maradhat.

A kapcsolásnál a fogalmi tartalomnak a tapasztalatitól való teljes elválasztása még nem ment végbe. Ez a negyedik fokozatnak: a *fogalomalkotás* fokozatának a feladata, melynél az új fogalom tartalmát a már meglévő fogalomrendszerbe beillesztjük. Ezen a fokon elválasztjuk azért a fogalmi tartalmat a konkrétól, szavakba foglaljuk az új igazságot, rendezzük az eddig tanultakat, sorokat alkotunk, melyekbe az újat beillesztjük és végezetül emlékeztetünkbe vessük.

A negyedik fokozattal az elvonás, a fogalomalkotás tulajdonképpen be is fejeződött. Ezzel azonban nem elégedhetünk meg, mert a tudásnak csak akkor van igazi értéke, ha az élet szolgálatába szegődik, ha adott esetben hasznát is vehetjük annak, amit tanultunk. Egyszóval, ha a gyakorlatban *alkalmazni* is tudjuk a tanultakat. A tapasztalat azt mutatja, hogy ehhez nem értünk minden gyakorlat nélkül. Erre szolgál az ötödik fokozat, az *alkalmazás*, mely a tudásnak biztosságot és mozgékonyt ad, hogy minden esetben könnyen

rendelkezhessünk vele. A gyakorlatok, melyek segítségével ezt elérjük, a következők: Végighaladunk a fogalmi sorokon minden irányban; egyes esetekből kiindulva fölemelkedünk a fogalomig és megfordítva. A mi esetünkben pl. keressük, mennyiben van elég téve az erkölcsi törvénynek, vagy ha nincs, mikép kellett volna az adott esetben cselekedni. A gyermekeket képzel helyzetbe vezetjük és kérdezzük: mikép cselekedtek volna, stb.

Hogy az alább következő gyakorlati tanítás mennyiben felel meg az itt fölállított elveknek, ítéljük meg a kartársak. Egy bizonyos: minden irányban nincs kiaknázva az a gazdag anyag, amely tanítás közben felszínre került. Ez azonban a körülményeknél fogva nemcsak lehetetlen lett volna, de a tanítónak szándékában sem állott. Csupán megmutatni akarta: mikép lehet a mesét már a legelső fokon is tárgyalni és nevelői szempontból hasznosítani.

A tanítás külsőségeit tekintve, meg kell jegyeznünk, hogy sikerét megnehezítette egyebek között az a körülmény, hogy a tanító ebből az alkalomból először volt az illető osztályban s a gyermekeket név szerint nem ismerte; rámutatással, vagy az osztálytanítónő segítségével kellett a kis lánykákat feleletre szólítani. Nagyban befolyásolta az eredményt az is, hogy «nem» helyett «bácsi» tanított, akinek eljárása, modora, kérdésfeltevése teljesen új, merőben idegen volt a kicsinyek előtt. Gátló körülménynek kellett tekinteni azt is, hogy az egyes leckeórákat egy-egy teljes hét választotta el egymástól s hogy a tanítás mindig az utolsó — 11-től 12-ig való — órára esett. Ha mindazonáltal sikerről beszélhetünk, ez a mese tárgyában és abban a nagyfokú érdeklődésben rejlik, melyet az anyag elrendezése és a tanítás módja a gyermekek lelkében keltett.

A tanítást, mint már említve volt, gyorsírói jegyzetek alapján közlöm, annyi változással mégis, hogy fölösleges ismétléseket, a tárgyhoz nem tartozó vagy a tanítást előbbre nem vivő részleteket elhagytam. A gyermekek feleletein azonban, ahol azokat adtam, egy betűt sem változtattam, még ott sem, ahol azok nyelvtani szempontból kifogásolhatók voltak. Hogy ezzel nemcsak az igazságot akartam szolgálni, azt a gyermektanulmányozás szándékában nem kell külön hangsúlyoznom.

Kérem a kartársakat, különösen azokat, kik a gyermekek feleleteit meglepőnek találják, legyenek szívesek azon kérdések gondos tanulmányozása után, melyeken az egész tanítás megfordul, magok is kísérletet tenni ezzel a mesével és tapasztalatukat, észrevételeiket velem e lap útján közölni. Amennyiben az igen tüszelt szerkesztőség meg fogja engedni, a dolgot ugyanitt nyilvánosan megbeszéljük.

Budapest.

Székely Károly.

(Folytatjuk.)

SZEMLE.

Prohászka püspök előadása az Akadémián. A magyar katolikus világnak ünnepe volt április 11-én: a magyar katolikusok modern eszmeáramlatainak egyik legkiválóbb képviselője ekkor tartotta meg székfoglaló előadását. Teljesen szokatlan dolog volt *Prohászka* Ottokár drt felolvasni hallani. Mi, akik megszoktuk az ő írásait olvasni, másrészt lendületes beszédeit hallgatni, amikor tekintete, mely tüzi szeméi mintegy magukba olvasztják lelkünket és

ragadnak tova az ő és nem a mi akaratunk szerint — mi szinte különösen éreztük magunkat, mikor a szónokot írásaiban élve láttuk. Eleinte szinte sajnáltuk, hogy az időkimelés szempontjából egy kissé gyorsabban volt kénytelen beszélni, de mikor a színes, költői ihlettől áthatott képek csodás színei rajzolódtak elénk, mindig fokozottabb figyelemmel csüngtünk ajkán. *Prohászka* Ottokár dr. beszédeit, írásait mindig bizonyos tömörség szokta jellemezni. Annóra sok a gondolata, hogy nem ér rá mindent körvonalazni. Ez ellenségeinek arra szokott alkalmat nyújtani, hogy szavai közé egyebet ékelhessenek. Most minden szava, minden kifejezése átlátszó volt mint az üveg. Telve a legmélyesébb meggyőződéstől s költői lelke ezer szint játszó fényétől. Felolvasott beszédjének első fele azzal foglalkozott, hogy az absztrakt tudomány mennyire igazságtalan sokszor az élet iránt. Szabályokat önt neki, a melyet haladásában ismeri nem tud, nem akar. Kifejtette, hogy ő szembe akar szállani az intellektualizmus ferde és tulzó irányzatával, amely a jelenben mind nagyobb tért hódít és amely nem egyeztethető össze a lüktető emberi élettel. Az ember értelmes lény ugyan, de ősztonéi, érzései és hangulatai vezetik cselekvéseiben. Az intellektualizmus háttérbe szorítja az életben az erkölcsi és tiszta életet, elhanyagoljuk józan gondolkodásunkat. Hosszan fejtegette és példákkal illusztrálta a tuitengő intellektualizmusból eredő hibákat és félzségségeket. Rátért azután a szocializmus által felidézett tömegmozgalmakra, a melyek csak közvéleményt és közhangulatot ükröztetnek vissza, de értékes egyedeket nem produkálnak; pedig ily egyedek kellene, hogy a világ bensővé és széppé váljék. Azután áttért a szabadság magasztalására, a melynek a tudomány életében első helyen van szüksége. Aztán fejtegette az Isten fogalmát. Nem sablon szerint, hanem az ő csodálatosan mély, átértő lelkének hódolatával. Szólt a vallásosságról, amely az Istent megértő léleknek munkája, életnyilvánulása. Azzal fejezte be tartalmas és értékes fejtegetéseit, hogy az életről való tudásunk nem teszi feleslegessé magát az életet és az a tudomány, amely az életet becsmérli, nem egyéb, mint egy a levegőben céltalanul csavargó fogalom. Mire beszédje véget ért, a sok csillogó mozaik egy kristálytiszta csillár fényével, de mégis a meggyőzés minden sajátosságával ittasította meg lelkünket. Így beszélt egy magyar püspök abban a testületben, amely méltán hajtotta meg előtte zászlaját s az igazság kutatásaiban törődő fejét.

Testnevelési kongresszus. Mostanában tartották meg az első magyar testnevelési kongresszust, melyet a jövő évben fog követni a második. Tekintve azt az általánosnak mondható és szinte megdöbbentő rohamossággal előre haladó testi leromlást, amely fajunkat a városokban és falvakban egyképen pusztítja, nagyon is szükségesnek, nagyon is üdvösnek és elhalaszthatatlannak ítéljük e nemzeti nagy ügynek az előtérbe helyezését. Intelligens, életrevaló ifjúság csakis erős, ügyes, egészséges testekben alakulhat ki. Hitvány testben könnyebben hitvánnyá fajul a szellem, az erkölcs is, ha csak nem egy szenté, heroszé vagy lángelméé az. Sőt az egyéni szempontnál sokkal fontosabb itt a nemzeti szempont, minthogy testileg gyenge vagy leromlott fajok kulturája is hátramaradt vagy degenerált. Nemzeti érdekből szükséges tehát, hogy az erkölcsi és értelmi nevelés mellett foglalkozzék a tanító a testi neve-

léssel is, mert ezek szemmel láthatóan iker-dolgok s a nevelés csak úgy lehet teljes sikerű, ha az egész embert gondozásába veszi. Egy dolgot azonban szem előtt kell tartanunk: a testneveléssel ne az úgynevezett «hadi erényeket», a harcias és támadó ösztönöket és készségeket fejlesszük ki a gyermekekben, hanem elsősorban is a békés társadalmi munkára való képességet: az egészséges, erős, betelél uralkodó, kitelel hódító szellemnek az alapját adjuk meg. Így nevelhetünk testileg és lelkileg erős és egészséges egyéneket, akik a nemzetek versenyében és harcában is diadalmasan fognak előre haladni.

Tanítónőnek tilos férjhez menni. Ausztriában már kiadták a rendeletet, hogy a tanítónők nem szabad férjhez mennie, vagy ha férjhez megy, ott kell hagynia állását. Mi ennek a rendeletnek az igazolását nem bírjuk megtalálni. Mert az csak nem érv, hogy a tanítónő férjhezmenetelével elveszti legértékesebb képességeit: türelmességét, gyengédségét, növéndekéi iránti anyai érzéket, szórakozott, türelmetlen, ideges lesz, iskoláját elhanyagolja, mert mindig a saját családjára gondol. Ilyen indokolással nemcsak a bármily hivatali betöltő vagy állásban levő összes nőnek, hanem a férfiaknak is meg lehetne tiltani a családalapítást. Semmi erkölcsi alapja nincs e rendeletnek, már pedig a coelibátus csak akkor jogosult, ha — miként ezt az egyházban látjuk — a legtisztább és legmagasztosabb erkölcsi okokból ered. Ily dologban pusztán az állam rideg anyagi érdekeit tekinteni — erköletlenség. Minden morális szempont tiltakozik az ember egyéni szabadságába beegázoló ilyes barbár kényszer ellen, melynek még a legelemibb pedagógiai érzék is ellene lázad, hiszen az anya jobb nevelő, mint a kényszerűségből lánynak maradt — s ezért legtöbb esetben: boldogtalan — tanítónő. Az állam akkor jár el erkölcsösen és humánusan, ha nem eltiltja, hanem minden rendelkezésére álló eszközzel elősegíti, megkönnyíti a tanítónők férjhezmenetelét.

IRODALOM. MŰVÉSZET.

Mesék a legnagyobb magyarról. Gróf Széchenyi Istvánnak, a «legnagyobb magyarnak» halála fél-százados évfordulója alkalmából *Gaál Mózes* tollából gyermekek és a nép számára, egy 15 meséből álló, a nagy Széchenyi egész reformatori működését magában foglaló könyv hagyta el a sajtót. Már a 4-5 esztendő gyermek is megérti ezekből a nemes hévvel megírt, roppant világos képekbe öltöztetett mesékből, hogy minő nagy és dicső dolog egy nemzetért dolgozni és egy nemzetet megtartani arra, hogy a *tisztes munka a legszentebb polgári erény.* A könyv, Mühlbeck festőművész eredeti rajzaival, bekötve mindössze 1 koronába kerül.

Katholikus Szemle. A Szent-István-Társulat megbízásából szerkeszti *Mihályfi Ákos dr.* egyetemi tanár. Most jelent meg az áprilisi füzet a következő tartalommal: *Karácsonyi János dr.:* A magyar szent korona küldése. *Várady L. Árpád dr.:* A kivándorlásról. *Fieber Henrik:* Okori keresztyény középponti elrendezésű műemlék. Második közlemény. *Török Mihály dr.:* Agy-morphologia, physiologia, psychologia. *Hardy Ernő:* Jacopone. Elbeszélés angoltól. Második befejező közlemény. *Aventinus:*

Dal a ciprusokhoz. Költemény. *Köszeghy Mihály dr.:* Léon Cavene könyve. *b. j. Színházi szemle. g. d.:* Folyóiratok szemléje, melyet gazdag kritikai és könyvismertetési rovat követ. A Katholikus Szemlé a Szent-István-Társulat rendes tagjai a tagilletmény része gyanánt kapják; nem-tagoknak előfizetési ára egy évre 10 korona. Előfizetések, valamint a tagságra való jelentkezések nem a szerkesztő címére, hanem a Szent-István-Társulat igazgatóságához intézendők.

A Kálitragyázás. Irta: *Rovara Frigyes.* 11 ív, ára 4 korona. Megjelent a Pátria-nyomdában Budapest. Tetszetős borítékban, tiszta, sajtóhibamentes nyomással XII fejezetben tárgyalja a témát. Szól a talajról, a növények táplálkozásáról, a talajerő fenn-tartásáról, a műtrágyafélékről — általánosságban, majd külön a kálitragyázásról 45 oldalon. A könyvnek ezek a szakaszai elméleti dolgok, inkább a képzetesebb gazdáknak valók. A további 100 lap ellenben kincses bányát mutat, mert az egyes gazdasági növények kálitragyázásáról részletes utasításokat ad és állításait táblázatokkal támogatja. «Számos összehasonlító kísérlet fényes bizonyítékát nyújtotta a műtrágyázás áldásos hatásának. Nem is kell jelző-táblácskákkal megmutatni, melyik föld kapott műtrágyát, mert messziről elvlik szép zöld színével, erős fejlődésével a gyöngébb növésű, sárgás, nem trágyázott vetéstől» írja szerző. Így igaz. Ezért végtelenül *ajánlatos e könyv útmutatásait követni.* Nagy kár, hogy a beszerzési források között nem említi a hazai Hungária műtrágyagyárat, meg a Keresztyény Szövetkezetek Központját (76. lap). Miután a nép számára 4 koronás könyv drága, gondoskodni kellene olcsóbb kiadásról.

Népoktatási Intézeteink A Mezőgazdaság Szolgálatában hosszú címmel egy csinos kiállítású füzetet írt *Fogl János* marosvásárhelyi áll. polg. isk. tanító, amelyet ott az Adi-éle Kossuth-nyomda adott ki: ára 30 fillér. Az egész füzetke 26 oldal. Pár szóval azt bizonyítja, hogy a földművelés a legrégebb és legnemesebb foglalkozás. Dicsőíti a földet. Megemlíti, hogy mennyire állhat a természet szolgálatában az elemi-, aztán a polgári iskola. Beszél a növénytermelésről, állattenyésztésről, madárvédelemről, ásványtanról, szerves, szervetlen lényekről, stb.-ről, szóval igen sok mindenféléről — 26 lapon. Túlságos tág téren mozog. Szédül az ember, ha végigolvassa. Épen ezért — ilyen értékes anyaghalmoz megérdemelte volna, hogy művét tagolja az író. Így sehol nincs benne pihenőre alkalom. Kár, mert sok, sőt nagyon sok és igen jó gondolat van benne. Mire harmadszor olvassa el az ember, egészen meg lehet érteni és az agynak földolgozni. Nyelvezete magyar, csak sok idegen szó van benne. *H. E. J.* Az e rovatban ismertetett könyvek megszerzethetők a Szent-István-Társulat könyvkereskedésében.

TANÍTÓEGYESÜLETEK KÖRÉBŐL.

Felhívás a róm. kath. tanítóegyesületekhez.

Az Erdélyi Róm. Kath. Tanítóegyesületek Szövetségének 1909. július 13-án tartott közgyűlése az egyik szövetségi tagtól betervezett indítvány kapcsán tárgyalás alá vette a «Népnevelő» tervbevet kibővítésének ügyét. A szövetségi közgyűlés annak a meggyőződésének adott kifejezést, hogy a «Népnevelő» megnagyobbítása a kath. népiskolai oktatás

érdekében föltétlenül szükséges. A Szövetséget ennek kimondásában azon belsőleg érzett óhajítás vezette, vajha egy olyan hetilapja lehetne a tanítósnak, mely tartalmával, terjedelmével és a tanítósnak mindennemű érdekeinek hathatós felkarolásával versenyezhetne bármely más tanügyi lappal, mely a népiskolai oktatást öleli föl. A «Népnevelő» kibővítésével fölmerül tetemes anyagi áldozat úgy volna hordozható, ha az így nagyobb terjedelművé vált lapra minden katolikus népiskola előfizetne. Ezt az áldozatot azonban, úgy hisszük, minden kath. iskolai hatóság szívesen meghozná a kath. nevelés-oktatásügy érdekében.

Mivel most a «Népnevelő» kibővítésének kérdése a «Népnevelő» f. évi 13. számának jelentése szerint a Szent-István-Társulat áldozókészségével a megoldáshoz eljutott, ugyanis a kibocsátott értesítés szerint a 14. számtól kezdve már meggyarapodott terjedelemben jelenik meg: itt az ideje, hogy az Erd. Róm. Kath. Tanítóegyletek Szövetségének szava erejével is üdvözljük a fontos kezdeményt. Sőt többet kell tennünk a pusztá üdvözlésnél: a meggyarapodott tartalmú lap fennállása érdekében közreműködésre kell buzdítanunk a testvér róm. kath. tanítóegyleteket. Hiszen ime megvalósult, amit már régen várva-várunk. Hadd legyen is hát ez a terjedelemben megnövekedett tanításügyi lap hű tükrökön művelődési mozgalmaknak, melyek időről-idejre bennünket foglalkoztatnak, legyen gyűjteménye, tárháza azoknak a tartalmas felolvasásoknak, előadásoknak, amelyek érdemesek arra, hogy a katolikus tanítósnak szélesebb köreiből is eljussanak. Működjenek közre minden kath. tanítóegylet és minden tanítóegyleti tag, hogy a «Népnevelő» anyagilag és szellemileg virágozzék, hogy így fokozottabb mértékben tehessen eleget a hozzá fűződő várakozásnak.

A «Népnevelő» fejlődése iránt a legjobb reménnyel eltelve, testvéri érzülettel kérjük a társaságok vezetőit, hogy ezen felhívásunkat terjesszék az egyesület legközelebbi gyűlése elé s eszközöljék ki pártoló határozatot a «Népnevelő» érdekében.

Gyulafehérvár, 1910. március 27.

Az Erdélyi Róm. Kath. Tanítóegyletek Szövetsége nevében kartársi üdvözléssel:

Péter János dr.,
a Szövetség elnöke.

Matskássy József,
a Szövetség jegyzője.

Évkönyv. A vácegyházmegyei kath. tanítóegylet múlt év szeptember havában tartotta 25-ik jubileárius közgyűlését. A nevezetes évforduló alkalmából rendezett ünnepi gyűlésről díszes évkönyv jelent meg, mely tartalmazza: 1. az állandó bizottság jelentését az egyesület működéséről; 2. dr. Baksay Károly preláthus-kanonok, főtanfelügyelő üdvözlő beszédét; 3. a Szent-József fiúnevelőintézetéről az előjáróság jelentését. E jelentés szerint az egyesület 1883. évi közgyűlésen emelte határozattá az intézet megalakítását. A szervezést boldog emlékü Csávolszky József vezetése alatt az állandó bizottság végezte és az 1885/6-ki tanévben már megnyitott a kath. tanítósnak háza 12 növendékkel és ma oly keresettségnek örvend, hogy 120—150-et is elhelyezhetne, hogyha több helyiség fölött rendelkezne. A növendékek száma ezidő szerint 72, ezek közül 22 tanítónak, illetve kántortanítónak a gyermeke. Az intézet 1906. év óta gróf Csáky Károly püspök ó Excellentiájának kegyes adományával és a váci káptalan nemes támogatásával Vácott, a Honvédsor 4. sz.

alatt állandó otthont nyert. Az új intézet szervezése, berendezése, erkölcsi és anyagi, valamint fegyelmi megalapítása a jelenlegi elnöknek, dr. Baksay Károly preláthus-kanonoknak és főtanfelügyelőnek képezte nehéz feladatát. Az egyházmegyei tanítók gyermekei kivétel nélkül mindnyájan kedvezményben részesülnek és a havi 40 kor. helyett 32—26—22 korona tartásdíjat fizetnek. Az árvákat díj nélkül veszik fel. Állandóan két ingyenes alapítványi hely van tanítók gyermekei számára. A jelentés azután ismerteti az intézet belső berendezését és tanulmányi rendtartását. Az évkönyv, az egyesület tisztikarának és állandó bizottságának ismertetése után közli a vácegyházmegyei népiskolákról összeállított igen érdekes kimutatást. Az esperes kerületenként beszélt kimutatásból megtudjuk, hogy egy-egy kerületben hány katolikus, községi és állami népiskola van és ismerteti a kath. iskolák tanító személyzetének névsorát s alkalmaztatási viszonyait is. A 19 esperes kerületben van összesen 195 kath. népiskola. A tanítók száma közel 500. Az érdekes évkönyvet Vörös Ferenc főtanító, egyleti jegyző szerkesztette.

HIREK.

Jutalom a faiskolakezelő tanítóknak. A Magyar Földhitelintézet a hazai gyümölcsfatermesztésnek községi faiskolák útján való előmozdítása céljából a folyó évben is 1 darab 600 koronás; 2 darab 400 koronás és 18 darab 200 koronás díjat tűz ki oly tanítók jutalmazására, kik faiskolát kezelnek és a fatermesztés terén feltűnő sikert képesek felmutatni. Pályázhatik minden magyarországi faiskolát kezelő tanító, vagy községi kertész, ki a népiskolában a gyümölcsfatermesztést is tanítja. A döntésnél különösen figyelmet fordítanak a) aki minél kevesebb, de keresett fajtát nagyban szaporít; b) a faiskolát rendszeresen kezeli; c) a faiskola kerítésének minőségére; d) az oltás módjára, e) magas és feltörzsű fák helyes kezelésére. A kérvények május 15-ig az illető kir. tanfelügyelőhöz adandók be és a m. kir. földművelésügyi miniszterhez intézendők. Az egy koronás bélyeggel ellátott kérvényhez melléklendő: a faiskola vázlatos rajza és részletes leírása, kimutatás a csemetefáknak koráról, nevékről, fajtájukról. A döntő bizottság a pályázó iskoláját esetleg felülvizsgálhatja. A ki már díjat nyert, csak két év múlva pályázhat ismét, kivétel csak az esetben van, ha az illető kétszer annyi oltvány állományt tud kimutatni, mint az első jutalmazáskor volt.

Az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület (Budapest, VIII. ker., Szentkirály-u. 28. sz.) pénztárához legutóbbi kimutatásunk óta a következő adományok érkeztek: Gróf Pongrácz Albert (Vágújhely) 25 kor., Jankovics István (Sempte) 2 kor., Brósztel Lajos plébános (Margitta) 3 kor., Nagylózi fogy. és értékesítő szövetkezet félévi adománya 5 kor., Lingl Valerián (Balatonfüred) 1 kor., Vidákovics Miklós esperes-plébános (Bácsváros) 3 kor., Hoffmann Alajos plébános (Broczkó) 3 kor., Blazsek Geyza (Vinna) 3 kor., Rosos István plébános (Csurakeresztúr) 3 kor., Radványi Béla (Zsámbok) 1 kor., Mária-Társulat (Zsámbok) 1 kor., Vadovics Rezső plébános (Felsőszentbenedek) 1 kor., Aczél Lajos (Balinka) 3 kor., Turnovszky Rudolf (Bácsordas) 3 kor., Szombathely em. tanítóegylet 1 kor., Sárvári kir. hercegi fiúiskola tantestülete 1 kor.,

Barabás György ig.-tan. (Sárvár) 2 kor., Gázsó János (Nádorhegy) 1 kor., Neuhold Özséb ciszt. r. tanár (Baja) 5 kor., Pálkás József plébános (Róttalva) 1 kor., Holczinger József plébános (Nagytarcsa) 1 kor., Morvay Győző plébános (Ipolyberzence) 3 kor., dr. Kazaly Imre (Nagykátá) 1 kor., Nüszpel István esperes-plébános (Ujhartyán) 1 kor., Rott Géza tanító (Ujhartyán) 1 kor., Szalay György tanító (Ujhartyán) 1 kor., Czintulya Agoston (Spácza) 1 kor., Fuchs József esperes-plébános (Hódság) 3 kor., Szent Ferenc rendi zárda (Pécs) 3 kor., Stieber Vince apát-plébános (Budapest) 5 kor., N. N. (Szovata) 25 kor. Alapszabályokkal, vagy taggyűjtőivel szívesen szolgál a központi iroda.

A katolikus tanítóság képvisellete szent koronánk római emlékünnepe. A király és püspöki kar képviselétével fényes korona-ünnepély lesz Rómában az egész magyar társadalom részvételével. Az Országos Katolikus Magyar Iskolaegyesület ez alkalomból Páll Albertet, a lelkes gyergyóalfalvi tanítót küldte ki Rómába, ki a magyar katolikus tanítóság nevében tesz majd koszorút II. Szilveszter pápa sírjára. Örömmel fogadja bizonyára a tanítóság e hírt s halával adózik a Katolikus Iskolaegyesületnek és a Tanügyi Tanácsnak e kítettető ügyelemért.

TÁJÉKOZTATÓ.

Az újraoltás. (S. J.) A tanító köteles kimutatni, hogy iskolájában kiknek nincs újraoltási bizonyítványa. E kimutatást átteszi az iskolai hatóság a községi előjárásához.

Ha a tanító államsegélyt élvez, korpótlékanak államsegélyei való megadását hogyan kérelmezze? (Többeknek.) Ha a tanító fizetéskiegészítési államsegélyt élvez, a korpótléki kiegészítést kérő kérvényhez csupán a tanító működési bizonyítványai csatolandók és azon iskolaszéki határozat, mely a korpótlék kérelmezését kimondja.

A tanító katonai szolgálati kedvezménye. (Többeknek.) A szolgálati kedvezmények iránt való folyamódásokat járásokban a főszolgabírónál, városokban a polgármesternél kell beadni, de kivételesen a sorozásnál is beadható. Mellékletek: az eredeti kinevezési, választási okirat és működési bizonyítvány. — **Nyugdíjas tanító választójoga.** (I. K. Morvamező.) 1. Az oklevéles tanító nem veszíti el képviselőválasztói jogát, ha nyugdíjba lép. 2. **Ujjonnan szervezendő tanítói állás.** Az 1868. évi XXVIII. t.-c. 34. §-a kimondja, hogy egy tanító 80 növendéknél többet rendszeren nem taníthat. Rendkívüli esetekben az illető iskolai felsőség adhat reá engedélyt. Az adott esetben azt ajánljuk, hogy a fenntartó építtessen még egy tantermet és szervezzen még egy tanítói állást. Az állás szervezését a hitközségi iskolaszék határozza el és az egyházi főhatóság jóváhagyásával és engedélyével a megszavazott 100 korona fizetést államsegéllyel a törvényben megszabott összegig kiegészíti a minisztérium, de az új állásnak ily módon való szervezéséhez a vallás- és közoktatásügyi miniszter előzetes hozzájárulását kell kérelmezni. Az ujjonnan szervezendő tanítói állás ügyében a közigazgatási bizottság útján fölterjesztendő kérvényhez csatolandó: 1. A meglévő avagy építendő új tanterem alaprajza. 2. Tankötelesek hiteles kimutatása (ezáltal 150). 3. A meglévő tanítói állások javadalmának és esetleg az ezekhez már megadott állami segélynek kimutatása. 4. Ha államsegélyt az iskola eddig nem élvezett mindazon mellékletek, amelyek az államsegélyt kérő kérvényhez csatolandók. 5. A község iskolaviszonyainak leírása. — **Kit nyugdíjaznak saját kérelmére.** (I. N.) Az 1893. évi 43. t.-c. 2. §-sa értelmében azok, kik valamely önértékek vagy hibájuk nélkül származott testi vagy lelki

fogyatkozás miatt tanítói kötelességeiknek teljesítésére véglegesen képtelenné váltak. A kérvény 1 kor. bélyeggel ellátva a miniszter úrhoz intézendő; mellékletek: 1. keresztlevel, 2. családi értesítő, 3. működési bizonyítványok, 4. felvételi és befizetési könyvecské, 5. díjlevel, 6. orvosi bizonyítvány a szolgálati képtelenségről. — **A tanterem tisztán tartandó.** (Tisztaság.) Ujabbán több egyházmegyei hatóság adott ki rendeletet, hogy az iskolaépületek és a tantermek tisztántartásáról az iskolaszékek hogyan és minő elven intézkedjenek. Különösen tiltva van, hogy a tanítványok seperjék az iskolát, de tiltva van az is, hogy közvetlenül tanítás előtt seperjék a tantermet. Az iskolaszékek kötelessége, hogy a tantermek tisztogatására felügyeltesen. Nem tehet egyebet, minthogy panaszt emel az egyházkerületi tanfelügyelő-ségnek (esperes úrnál). — **Ki fizeti a kántorhelyettest, ha a tanító katonai kiképzésre bevonul.** (T. L.) 1. Kérje fel egyik szomszéd kartársát, hogy helyettesítse őnt, ezért átengedi a stólaívédelmet a két hónap alatt. A törvény csak azt rendeli el, hogy a tanító a nagy szünidő alatt hívandó be katonai kiképzésre, amikor a tanítás amúgy is szünetel, kérje a hitközséget, hogy méltányossági szempontból rendes helyettest alkalmazzon és fizessen. Képzőintézeti növendék könnyen vállalkozik ily vakációi foglalkozásra. — **Milyen eljárás követendő a korpótlék kérelmezésénél.** (L. I.) 1. Kérvényt ad be az iskolaszékhez és kéri az esedékes korpótlék megszavazását. 2. Az iskolaszék megállapította a korpótléket és ha államsegélyt kell kérnie, hogy azt fedezze, akkor az egyházmegyei főhatóság engedélyét kéri, hogy az evőtűdős korpótlék az államtól kérelmeztesse. 3. Ezen engedéllyel a tanító kéri az államsegélyt az iskolaszék útján. A kérvény mellékletei, ha az iskola még államsegélyt nem élvez, mindazon okmányok amiket az 1907. évi XXVII. t.-c. 23. §-sa előír és ha már államsegélyt élvez, akkor csak az iskolaszéki határozat, díjlevel és a költségvetés melléklendő.

A SZERKESZTŐSÉG ÜZENETEI.

F. J. A pályázati hirdetés alapján folyamodott az állás elnyeréseért, abban pedig ki volt téve nyíltan, hogy mi lesz a kötelessége. Igen, köteles. — **Sz. I.** Az Országos kath. tanítói segély-alap elnöke dr. Walter Gyula c. püspök-kanonok, központi szemináriumi kormányzó, lakik: Budapest, IV., Papnevelő-utca. — **E. K., K. B., T. L., L. I., M. L., K. P., Sch. S.** Levélben feleltünk. — **M. J.** Köszönet az elismerésért. Intézkedtünk. — **G. V.** A közigazgatási bíróság ítéletét felül nem bírálhatjuk. Az adott eseten csak törvényrevízió segíthet. — **F. M.** Későn kaptuk. — **M.** Teljes joggal megválasztható. — **G. K.** Jelentse a vallás- és közoktatásügyi minisztériumnak, hogy a kir. tanfelügyelőség hátralékos fizetésének behajtása végett beadott kérelmére még csak választ sem adott. A minisztérium egy hasonló esetben azonnal intézkedett és a közigazgatási hatóságok sürgősen beszédették a hátralékokat. — **B. F.** Írásban már egyszer feleltünk. — **L. J.** Forduljon kérelemmel az esztergomi érseki tanítóképző igazgatóságához, megbizható választ csak onnan nyerhet. Mi úgy tudjuk, hogy pénzbeli segélyt nyernek. — **T. G.** Beérkezett. Felhasználjuk.

Tartalom. *Gubicza Lajos:* Kulturánk vezéreszméi. — *Jósvay Gábor:* Néhány szó a kath. tanítók gyónásához. — *Müllner Antal:* A tankötelesek mulasztásai. — *Székely Károly:* A hét gödlye. II. — *Szemle:* Prohászka püspök előadása az Akadémián. Testnevelési kongresszus. Tanítónékek tilos férjhez menni. — *Irodalom, művészet.* — *Tanítóegyesületek köréből.* — *Hírek.* — *Tájékoztató.* — *A szerkesztőség üzenetei.*

PÁLYÁZATI HIRDETÉSEK

A nmélt. püspöki kar határozata **kötelezőnek** nyilvánította a katolikus népoktatási intézetek pályázatainak a «Népnevelő»-ben való közzétételét.

KIADÓHIVATAL:
Szent-István-Társulat Budapest.
 A KIADÓHIVATAL FŐNÖKE:
LOVÁSZY DEZSŐ.

Pályázati hirdetések minden egyes szavának egyszeri közlése 6 fillér. Csakis azon pályázatok közöltnének, melyeknek díja **előre** lefizettetett.

Esztergomi érsek megye.

A **naszvadi** (Komárom m.) magyar tannyelvű róm. kath. fiúiskola megüresedett egyik osztálytanítói állomásra pályázat hirdettetik *április 28-ra*. Fizetése: az iskolapénztárból 800 korona, lakáspénz 100 korona, tüzelőfa-átalány 24 korona, kertilletmény 20 korona, államsegély pedig 170 korona. Teendői: az egyik tanterembeni tanulókat (jelenleg az V. és VI. osztálybeliket) a rendes tantárgyakra és a slőjre (famunka) tanítani, a gazdasági ismétlőiskolát elméletileg és gyakorlatilag vezetni, amiért a községi pénztárból 100 korona évi tiszteletdíjat kap. továbbá a kántortanítónak a kántori teendőkből segédkezni, a tanulókat az isteni szolgálatra vezetni és felügyelni. Csak okleveles és az orgonálásban és kántori teendőkből jártas ténfitanítók pályázhatnak. Az állomás sürgősen elfoglalandó. A kellően felszerelt kérvények az iskolaszék elnökére címzendők. *Gaal István* alesperes-plébános, iskolaszéki elnök.

372 1—1

A **hrádeki** (Nyitra m.) kántortanítói állásra pályázatot hirdetünk. Lakása három szoba, konyha, kamra, két istálló; fizetése földekben, párberben, stóla és készpénzben 1000 korona; a díjvel tetelei a legkisebb összegben van feltüntetve. Az iskolaszékre címzett kérvények *Fehérváry Kálmán* esperes Hrádek küldendők: pályázati határidő *április 28.*

362 1—1

Pozsonyhidegkúti róm. kath. kántortanításra *április 20-ig* pályázat hirdettek. Javadalmazása: megfelelő lakás, kert, készpénzben és terményben kérelmezett államsegéllyel 1000 kor. Tannyelv tót-magyar. Állás azonnal elfoglalandó. Kérvények *Moys Antal* iskolaszéki elnök címére.

370 1—1

Egri érseki megye.

Bodonyba (Heves m.) tanítói állásra pályázat hirdetetik. Javadalma: lakhely, 1000 kor., gazdasági ismétlőért 110 korona, 24 méter tűzifa. Kötelességei: kijelölendő osztályok vezetése az ismétlővel, szükség esetén kántori helyettesítés, faskola kezelés. Kántori teendőkből jártas előnyben részesül. Okmányolt kérvények *május 1-ig* beadandók. *Juhász Károly* lelkész, Bodony-Parád.

360 1—1

A **hajdunánási** (Hajdu m., ref. főgymn., polg. leányiskola helyben) filiális róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdettek. Az állomás jövedelme: 1. természetbeni lakás: két szoba, előszoba, konyha, kamra, pince. Melléképületek: istálló, sertésöl, sütőház, szivattyús kút. 2. 2 hold 892 □ öl szántóföld (58 kor, 10 fillér értékben), melynek minden adóját haszonélvező fizeti. 3. Mindennapi iskolások tandíjából évi 124 korona. 4. Az ev. ref. főgymnáziumba járó róm. kath. tanulók hitoktatásért, ha az egyházi főhatóság megbizsa, évi 100 korona. 5. Stóla címén 30 korona. 6. Fajlletmény az iskolafűtéséért 60 kor. A fizetékiegészítés és korpótlék államsegélyből fog fedeztetni. E díjazásért köteles az összes kántori teendőket végezni, a mindennapi és ismétlőiskolásokat tanítani, a polgári leányiskolába s a ref. elemi iskolába járó róm. kath. tanulókat, az iparos és kereskedő tanoncokat vallásoktatásban részesíteni. Zeneértők nagy mellékjövdelemre számíthatnak. Szabályszerűen felszerelt kérvények *május hó 10-ig* lovag *Kucséra Ferenc dr.* plébános, iskolaszéki elnök címére Hajdudorog küldendők. A választás Hajdunánáson május 22-én délelőtt tartandó énekpróba után fog megtörténni.

366 1—1

A **királdi** róm. kath. kántortanítói állásra a «Népnevelő» 13-ik számában közzétett pályázat *április 28.*

délelőtt 10 órai határidővel megújítatik. Személyes megjelenés szükséges.

361 1—1

Besztercebányai egyházmegye.

Ofelfalu (Bars m.) róm. kath. iskolaszéke pályázatot hirdet *április 24-ig* kántortanítói állásra. Jövedelem megfelelő lakáson és házikerten kívül 1106 korona 90 fillér. *Elnökség.*

348 2—2

A **berzesenyi** (Nyitra m.) róm. kath. kántortanítói állásra *április 27-ig* pályázat hirdettek. A fizetés rendszeresítve; két szoba, konyha, kamra és gazdasági melléképületek, kántori mellékjövdelem. Fölszerelt folyamodványok berzesenyi plébániahivatalra címzendők. A választás április 28-án délelőtt. Az állás azonnal elfoglalandó.

370 1—1

Kalocsai érseki megye.

Újfutakon elhalálozás folytán megüresült kántortanítói állásra *április 27-ig* pályázat hirdettek. A kántortanítói állás javadalma: 1. 610 kor. készpénz a községi pénztárból. 2. 6 öl kemény tűzifa. 3. 11 hold 939 □ öl föld haszonélvezeti joga, adóteherrel. 4. Örökös szentmisék után körülbelül 130 kor. 5. Ófatak községtől 42 kor. 6. A kegyuraság részéről 12 pozs. mérő buza és 3 öl kemény tűzifa. 7. Stólajövdelem. 8. Szabad lakás kerttel. Kötelessége az iskolaszék által kijelölt osztályt vezetni, az ismétlőiskolát a többi tanítókkal fölváltva ingyen vezetni és az összes kántori teendőket személyesen végezni. Pályázhatnak a magyar-német nyelven és kántori teendőkből teljesen jártas tanítói és kántori oklevéllel bíró néptanítók. A kellőleg fölszerelt kérvények az újfutaki róm. kath. iskolaszékre címezve nt. *Kirschbaum Lajos* kerületi esperes írchoz Titelre küldendők. *Az iskolaszék.*

377 1—2

Kassai egyházmegye.

Vitányba azonnali belépésre helyettes tanító keresettek. Cím: Plébániahivatal Nagy-Kázmér per Legénye-Alsómihályi (Zemplén m.).

367 1—1

Nyitrai püspöki megye.

Az **egyházasnádasi** róm. kath. iskolaszék kántortanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme 480 kor., a többi hiányzó kiegészítéséhez kérvény benyújtva a miniszteriumnál. Tót nyelv szükséges. Az állás azonnal elfoglalandó. Választás *május 1-én*. Róm. kath. iskolaszék Egyházasnádas (Trencsén megye) u. p. Barossháza.

363 1—1

Pécsi egyházmegye.

Csibrák (Tolna m.) filiális község róm. kath. iskolájánál az osztálytanítói állásra pályázatot hirdettek. Jövedelme községtől 600 kor. Államsegély 364 kor. Hét köbméter kemény tűzifa behordva és megvágva a tanító lakása és tanterme fűtésére. Ebből a tanítónak 36 kor. számíttatik fel. Egy szoba lakás a legszükségesebb butorokkal. Kötelességeit a díjvel írja elő. Tannyelv magyar. Egyenlő minősítés mellett nők előnyben részesülnek. A pályázat határideje *április 24.* Kérvények alulírtokhoz küldendők. Kurd (Tolna m.) *Hrádek Károly* elnök.

365 1—1

Rozsnyói püspöki megye.

Bárnai kántortanítás betöltendő 1100 kor. jövedelemmel, melyből 451 kor. államsegély. Lakás, kert, 3 hold föld. Választás *április 25.* Plébániahivatal Bárna (Salgótarján).

380 1—1

Székesfehérvári egyházmegye.

Az abai (Fehér m.) róm. kath. iskolához kántori teendőikben jártas osztálytanító kerestetik. Javadalom: a hitközségtől 600 kor., állami segélyből 400 kor., összesen 1000 kor. és 80 kor. lakás és kertiletmény. Kötelessége az I-II. osztályt vezetni és a kántort akadályoztatása esetén díjtalanul kisegíteni. Kellően felszerelt kérvények *április 23-ig* főt. *Kékk Ernő* plébános úr címére küldendők. 373 1-1

Szepesi püspöki megye.

Fenyőháza nvaralótelephez s vasúthoz közelfekvő **sosói** róm. kath. iskolai állomásra *április 21-ére* pályázatot hirdetnek. Jövedelme a kieszközölendő 200 korona államsegélyes kiegészítéssel együtt 1000 korona. Tót nyelv ismerete okvetlenül kívántatik. Folyamodványok *Héhr József* ker. tanfelügyelőhöz Liptó-Teplára küldendők. 369 1-1

A busóci (Szepes m.) róm. kath. kántortanítói állomásra folyó *évi május 8-ára* pályázat hirdették. Javadalmazása a törvényszabta 1000 kor. államsegéllyel. A kellően felszerelt kérvények a busóci róm. kath. iskolaszékre címzendők. *Láng Jakab* róm. kath. felkész. 375 1-2

Szombathelyi egyházmegye.

Az **özgödöri** (Vas m.) fiókközség róm. kath. tanítói állásra pályázatot hirdet. Jövedelme: kétszobás lakás, konyha s gazdasági épületeken kívül 11½ mérő buza, 11½ mérő rozs, 8 öl (regi) fa házhoz szállítva, 11 hold szántó és legelő egy tagban, 4 hold 800 □ öl rét megmunkálva, 160 kor. tandíj, egyéb 6 kor. Összesen 626 kor. Államsegély 374 kor. Harangoztatás vagy megváltása 10 koronával. Kötelessége a díjlevélben. Kántori nincs. Nőtanítók is pályázhatnak. A német vagy horvát nyelv ismerete szükséges. Kellően felszerelt folyamodványok *április 21-ig* Nemetszentgrót plébániahivatalhoz címzendők. 356 2-2

Szentpéterfai iskolaszék *április 24-ig* egyik osztálytanítói állásra pályázatot hirdet. Fizetés: 1000 kor., kertiletmény s butorozott szoba. Horvátul tudók előnyben részesülnek. Kötelességei díjlevélben vannak. Kérvények a szentpéterfai iskolaszék elnökségének Szentpéterfa, u. p. Montyörökerek (Vas m.) küldendők. 375 1-1

Az **óberi** róm. kath. iskolánál üresedésben levő III-ik osztálytanítói állásra pályázat hirdették. Jövedelme: butorozott szobából álló lakás, 900 kor. államsegély, 100 kor. a hitközségtől és 20 kor. kertiletmény. Tannyelv magyar-német. Az állás azonnal elfoglalandó. Csak nőtlen tanítók pályázhatnak. Kellően felszerelt kérvények *április 30-ig* az iskolaszéki elnökséghez küldendők. *Óber u. p. Szentelek* (Vas m.) 378 1-1

Veszprémi egyházmegye.

Nyugdíjazás folytán megüresedett **göllei** róm. kath. kántortanítói állomásra pályázat hirdették. Javadalmazása törvényszabta lakáson, melléképületeken s kerten kívül 15 kafasztrális hold és 431 □ öl szántóföld. Léleggabona, fapénz, munkaváltás s egyéb járandóság összesen körülbelül 2800 kor. Javadalmazása s kötelességei a díjlevélben részletesen felsorolottnak. Kötelessége megengedni az udvarban a lakóház s pajta között vagy pedig a kertben a jelenlegi iskolaépület folytatásakép tört vonalban egy vagy két tanterem építését. Kötelessége 20 koronaért az osztálytanítónak élelmezést adni, aki ennek fejében tartozik a kántortanítókban segédkezni. Azonban ezen kötelezettség alól változás esetén felmentheti az iskolaszék azon feltétel alatti, hogy a segédkántornak 200 korona tiszteletdíjat ad a sajátjából. Pályázni öhajtok kellően felszerelt kérvényeket a róm. kath. plébánia címére küldjék *április 26-ig*. A választás ápr. 27-én lesz. Személyes megjelenés megkívántatik. A megválasztott tartozik a Gondviselés-alap tagjai közé lépni. *Róm. kath. plébánia.* 355 2-3

A tapolczai plébániához tartozó **Hegymagas** fiókközségben megüresedett róm. kath. kántortanítói állomásra

pályázatot hirdetek. Javadalom: lakás, két szoba a szükséges mellékhelyiségekkel. A község pénztárából 160 kor. 4 magyar hold szántóföld, káposztaskert, évi bérérték 64 kor. Két szekér széna 48 kor., 2 öl hasábfu 60 kor. házhoz szállítva. Léleggabona minden házaspár után átlag 60 párt véve — ½ mérő p. tiszta rozs — a 3 kor. 180 kor. Minden szentgyörgyhegyi birtokostól 2 pint bor vagy 80 fillér 200 korona. Legeltetési jog 20 kor. A föld teljes megmunkálása 80 korona. Stóla 8 korona. Temetőkaszálás joga Államsegély 180 korona. Kötelességei: A mindennapi tankötelesek, valamint ismétlősök oktatása az osztatlan iskolák tanterve szerint s a díjlevélben foglalt összes kántori teendők elvégzése. A pályázók kérvényeiket *április 30-ig* alulirothoz tartoznak be- küldeni. Választás május 3-án délelőtt 10 órakor Hegymagason. Fiatal nős tanítók előnyben részesülnek. Az állás július 1-én foglalandó el. *Ley József* prépost-plébános, iskolaszéki elnök Tapolcza (Zala m.) 364 1-1

Róm. kath. nőtlen tanító-karnagy, ki a regensburgi egyházi zeneiskolát elvégezte, gregorián énekben, orgonálásban, karvezetésben kitűnő jártassággal bír, 4 éve működik városban, jó bizonyítványokkal, szept. 1-ére állást keres. Megkereséseket *«Karnagy»* jellege alatt a kiadóhivatal továbbít. 344 2-2

Okleveles magyar-tót kántortanítói állást keres. Meghívásra személyesen is bemutatkozik. *«Helyettesítő»* Ujfalú, u. p. Olécz. (Torontál m.) 357 2-2

Május elsejére, gyakoriattal, segédnek ajánlkozom. *Deák Antal*, Kaloosa. 371 1-2

Kántortanító helyettest sűrűgösen keresek. Fizetés havi 90 korona. *Közszeghy Antal* Szank (Pest m.) 382 1-1

A KIADÓHIVATAL ÜZENETEI.

Többeknek. A lapzárta *mindig péntek délben van.* Azontúl érkező pályázati hirdetések csak a következő számban közölhetők.

S. K. Pályázati hirdetések *mindig* a kiadóhivatal címére küldendők. Hibás címzésből eredő késésekről nem vállalunk felelősséget.

TANITÓGYŰLÉSI MEGHÍVÓK.

Meghívó. A szombathelyi egyházmegyei róm. kath. tanító-egyesület *jánosházai köre*, tavaszi gyűlését április 28-án tartja meg Gyécen, melyre a kör tagjait és a tanügy barátait tisztelettel meghívom. E gyűlésen az összes hátralékban lévő tagsági díjak föltétlenül lefizetendők. Vásárosmiskén, 1910. április 13-án. *Szabó Imre*, kör-elnök.

**Ha azt akarja, hogy növendé-
játék közben jussanak a szükséges szám-
tani ismeretekhez, akkor rendelje meg a
152.342.909. szám a. miniszt. engedélyezett**

**BODA-féle mechanikai
'számoló-szerkezetet.**

Ara: 20-as körű 24 kor. 100-as körű, törtek szemlélteté-
séhez 20 kartonnal, területszámítás szemléltetéséhez,
100 dem². táblával, mozgatható-méter szemléltetéssel,
60 drb írott és 60 drb nyomtatott betűvel, 9 jelző-plé-
hecskevel, utastással együtt 40 korona. Tanerőknek ked-
vezmény! A törtek szemléltetési készüléke külön is kap-
ható, aki 3 koronát előre beküld. bérmentve kapja:

**BODA BÉLA tanítónál, Rigács (Zalamegye).
Kérjen prospektust! 381-3 Kérjen prospektust!**

Széchenyi István gróf halálának 50 éves évfordulóját megünneplő intézetek szíves figyelmébe ajánlja

az ATHENAEUM irodalmi és nyomdai r.-t. könyvkiadóhivatala: (Budapest, VII., Rákóczi-út 54.) a következő kiadványokat:

Az alsóbb osztályos növendékek között való szétosztás céljára:

Mesék a legnagyobb magyarról

kis fiának és a haza minden gyermekének elmeséli
GAAL MÓZES

A könyv tartalmát és jelentőségét alábbiakban röviden összefoglaljuk: Gaal Mózes: «Mesék a legnagyobb magyarról» címen a **gyermek**ek és a nép számára megírta 15 mesébe foglalva Széchenyi István egész reformatori működését. Oly vállalkozás ez, amely egyedül áll a maga nemében. Már a 4-5 esztendő gyermek is megérti ezekből a nemes hévvel, roppant világos képekbe öltöztetett mesékből, hogy minő nagy és dicső dolog egy nemzetet dolgozni és egy nemzetet megtanítani arra, hogy a tisztas munká a legszentebb polgári erény. Ennek az 5 ivre terjedő, szépen és izléssel, Mühlbeck Károly festőművész eredeti rajzaival illusztrált mesekönyvnek ára beárválva, csekély **1 K**

A felsőbb osztályos növendékek között való szétosztás céljára:

BENEDEK ELEK: SZÉCHENYI ISTVÁN

című munkáját ajánljuk. Benedek az ő rendkívüli előadói tehetségevel szórakoztatva, olvasójának gyönyörűséget szerezve, történeti jellemrajz képeiben vezet végig bennünket Széchenyi egész életén. Széchenyi több arcképen kívül a nagy kortársak sikerült képei díszítik a nagyon eszmosan kiállított kötetet, amely Széchenyi egész működésére és korának eseményeire magas színvonalú, de amellől élvezetes olvasmány alakjában terjeszkedik ki. Ara izléses, csinos kötésben **1 K 50 f.**

Intézeteknek — tömegesebb megrendelés esetén — 10 példányra egy ingyen példányt adunk és bérmentve szállítjuk. 368 1-2

Stampay kath. ének- s imakönyve,

(XVI. kiadás. 256 oldal. 24 oldal kotta ingyen!)

amely 30 és 50 filléres kötésekben kapható Kőbölkiton (Esztergom m.), jövő évben áremelés nélkül bővíve lesz!

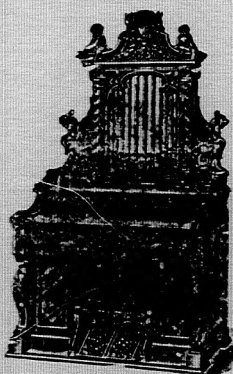
761—16—20

MÉHKASOKAT

gyékényből, darabonként 1 koronáért szállítók.

Nagyobb rendelésnél kedvezmény. ☞ 358 2-3

Matuska István, Nagykároly.

Elsőrendű légszívó - rendszerű harmoniumok speciális beszerzési forrása a Monarchiában.

Elismert elsőrangú műremek csak a Zimmermann-féle

HARMONIUMOK.

Ausztria-Magyarországi képvis.:

HÖRL NÁNDOR,

Pozsony, Ventur-u. 24.

ÁRJEGYZÉK INGYEN.

Főtiszt papság és tanároknak részletfizetésre. Üzletek: Lipcse, Szt.-Pétervár, Moszkva, Riga és Londonban.

Alapítási év: 1880.

Alapítási év: 1880.

Felül nem multható és legolcsóbb tintája a világnak!

Általános Gallus-tintapor.

Rögtön elkészíthető a legkitünőbb minőségű **bogártfekete** vagy **színes író** és **másoló-tinta**.

KÜLÖNLEGESSÉG: iskolafinta.

1 kilogramostól 5-ig terjedő bűdönökben, ára kgkint 4 korona. — 1 kg. 20—25 liter kitünő tintát ad. 1 liter kész tinta előállítási költsége 16—20 fillér.

Mindenmennyű felvilágosítással szolgáló **jegyzék** kívánatra ingyen és bérmentve. A megrendelések lebonyolítása az üzletmenet egyszerűsítése végett **utánvét**tel történik. Magyar levelezés

Köppl féle tinta-preparátumok gyára
W. LAMPEL, BÖHM.-LEIPA.

370 1-10

Vetítőgépet az iskolának!

A **Hollós-féle** vetítő taneszközök műintézete kibocsájtotta **II. számú diaposzitiv jegyzékét** az iskoláknak készülő képeiről.

A sorozatokhoz paedagogusok írják a «**Szövegeknyveket**». A vállalat paedagógiai irányítója **Moussong Géza**, fővárosi igazgató.

A körültekintő, szakszerű összeállítás dacára a **Hollós-féle** műintézet **képei a legolcsóbbak**, s mégis minden sorozathoz **díjtalanul** csatolják a megfelelő szövegeknyvet.

Az iskolai oktatás élénkítésére és értékének emelésére igen fontosak a vetített képek. Olcsóságánál fogva minden iskola beszerezheti. Kezelése egyszerű.

A vetítőgép ára 80—100 korona. A diaposzitivek darabja 1 korona.

Tessék jegyzéket kérni a **HOLLÓS-féle** műintézettől, Budapest, VII., **Lövölde-tér 7. szám.**

Első magyar vill. erőre berend. hangszergyár.

Stowasser János

császári és kir. udvari szállító,

a m. kir. operaházi tagok, budapesti színházak, zeneakadémia, zenészek, az összes fővárosi iskolák stb. szállítója, a hangfokozó gerenda és a javított Rákóczi-tárogató feltalálója.

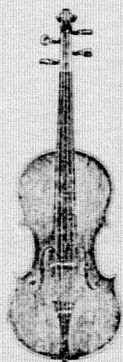
Budapest, II., Lánchíd-u. 5. sz.

Gyár: II., Öntőház-utca 3. sz.

Magyarország legnagyobb vonós
és fuvós hangszergyára.

Alanta minden-
nemű saját gyára-
ban készült hang-
szereit, úgyzinten
harónát és hang-
szereit - akortársakat
hegedűk, szonórak
stb. tárogatók.

Hangfokozó-
gerenda, mely által
a hangok meg-
erősítők, belesz-
ese után sokkal
jobb, erősebb hang-
ot nyer (tiszta ar-
tista). — 283—H.

Tárogatók 70
koronától.

Harmoniumok
90 koronától.

Pedál-harmo-
niumok legolcsóbb
gyári ártban.

Tanérőknek
kedvezmény!

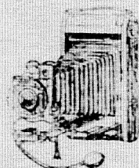
Javítások a leg-
műveszebb kivitel-
ben. — Árjegyzék
kiváratra ingyen és
bérmentve.

Fényképezőeszközök,

valódi parisi színházi látesővek
és a világhírű Henso!dt-tele
prizmás tavcsőveket csekély

:: havi törlesztésre szállítja ::

NOWOTNÝ J. Budapest, VI. k.,
Nagymező-u. 21.

Kérjen „F” jelű árjegyzéket.

Nagy raktár fényképezési cikkekben.

11—111.

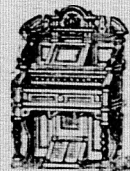

Orgona-harmoniumokat

mindkét rendszer szerint legolcsóbban szállít

PAJKR REZSŐ ÉS TSA

Budapest, X., Delej-utca 25 B (Tisztviselőtelep).

Pedálos harmoniumok mindkét rendszer
szerint és minden nagyságban pontos orgo-
na-méretekkel templomok, szemináriumok
részeire és mint yakorló orgonák.

Bérmentes szállítás az utolsó
:: vasuti állomásig. ::

Tanérőknek s. felkészésnek különös szá-
zalkedvezmény. Árjegyzék ingyen és
bérmentve. Részletfizetés engedélyezve.

93

VIZSGALAP

Kitünő minőségű magyar gyártmány. Magyar, nemzet vagy dictandó
vonalozás. — 100 darab 90 fillér, 1000 darab 8 korona 40 fillér.

Porto 100 darabig 30 fillér 100—800 darabig 72 fillér, ha a pénzfelőre beküldetik.

ÚJ TANTERV SZERINTI RAJZFÜZET

— Minta nélkül 16 lap csinos fedélben 190 darab 6 korona. —

INCUSZ J. és FIA könyvkiadóhivatala ARAD

Főüzlet: Andrassy-tér 16. szám. — Fiókiüzlet: Weitzer Janos-utca.

**Kérjük rendelésnél okvetlenül
a „Népnevelő“-re hivatkozni!**

305 5—5